

GYS-2023

T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEB

Görevde Yükselme Sınavı

MEMUR

ÖZETİN ÖZETİ

Özet bilgiler - Hap bilgiler - Çıkmış soru bilgileri

GYS
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
MEMUR

EDİTÖR
Turgut MEŞE

YAZAR
Komisyon

Bütün hakları Editör Yayınevine aittir.

Yayıncının izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekânîk yollarla ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

SERTİFİKA NO
40447

KAPAK TASARIMI
Editör Yayınevi Dizgi Ekibi

SAYFA TASARIMI
Editör Yayınevi Tasarım Ekibi

BASKI VE CİLT
Data Dijital Matbaacılık
ANKARA

İLETİŞİM

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi
1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20
Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0 312 384 20 33 - 0 505 925 57 81
Fax: 0312 342 23 58
www.editoryayinevi.com
Kitap hakkında görüş ve önerileriniz için
WhatsApp hattımız: 0 542 262 03 37

İÇİNDEKİLER

TÜRKÇE DİL BİLGİSİ	3
İNSAN HAKLARI VE DEMOKRASİ	31
TÜRK İDARE SİSTEMİ	36
PROTOKOL KURALLARI	42
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ	52
GENEL KÜLTÜR	80
T.C. ANAYASASI	119
657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNU	134
1739 SAYILI MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNU	143
222 SAYILI İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU	147
652 NOLU ÖZEL BAR. HİZ. VEREN KURUMLAR VE BAZI DÜZENLEMELER HAKKINDA KHK.	150
4982 SAYILI BİLGİ EDİNME HAKKI KANUNU	153
5442 SAYILI İL İDARESİ KANUNU	156
MEB PER. GÖR. YÜK. UN. DEĞ. VE YER DEĞ. SURETİYLE ATANMASI HAK. YÖNETMELİK	162
MEB ADAY MEMURLARININ YETİŞTİRİLMELERİNE İLİŞKİN YÖNETMELİK	168
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETMEN ATAMA VE YER DEĞİŞTİRME YÖNETMELİĞİ.	172
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İZİN YÖNERGESİ	182

SES BİLGİSİ

TÜRKÇEDE SESLER

- Türkçede dilin en küçük birimi olan sesler, ünlüler ve ünsüzler olmak üzere iki ana başlığa ayrılır.

ÜNLÜLERİN NİTELİKLERİ

- Ses yolunda bir engele çarpmadan çıkan sese ünlü denir. Türkçede sekiz ünlü harf vardır: a, e, ı, i, o, ö, u, ü.
- Ünlüler şu şekilde sınıflandırılır:

Dilin Durumuna Göre:

Kalın Ünlüler: a, ı, o, u

İnce Ünlüler: e, i, ö, ü

Dudakların Durumuna Göre:

Düz Ünlüler: a, e, ı, i

Yuvarlak Ünlüler: o, ö, u, ü

Ağzın Açıklığına Göre:

Geniş Ünlüler: a, e, o, ö

Dar Ünlüler: ı, i, u, ü

- Ünlülerin niteliklerini aşağıdaki gibi tablolaştırarak akılda daha kalıcı hâle getirebiliriz

	DÜZ		YUVARLAK	
	Geniş	Dar	Geniş	Dar
Kalın	a	ı	o	u
İnce	e	i	ö	ü

ÜNSÜZLERİN NİTELİKLERİ

- Ses yolunda bir engele çarpılarak çıkan seslere ünsüz denir. Türkçede yirmi bir ünsüz harf vardır: b, c, ç, d, f, g, ğ, h, j, k, l, m, n, p, r, s, ş, t, v, y, z.
- Ünsüzler ses tellerinin titreşime uğrayıp uğramamalarına göre sınıflandırılır:

Yumuşak Ünsüzler: Ses tellerinin titreşmesiyle oluşan ünsüzlerdir: b, c, d, g, ğ, j, l, m, n, r, v, y, z.

Sert Ünsüzler: Ses telleri titreşmeden oluşan ünsüzlerdir: ç, f, h, k, p, s, ş, t.

	SÜREKSİZ	SÜREKLİ
Sert	p, ç, t, k	f, h, s, ş
Yumuşak	b, c, d, g	ğ, j, l, m, n, r, v, y, z

ÜNLÜ UYUMLARI

BÜYÜK ÜNLÜ UYUMU

- Türkçe bir sözcüğün ilk hecesindeki ünlü kalın (a, ı, o, u) ise diğer hecelerdeki ünlüler de kalın, ilk hecesindeki ünlü ince (e, i, ö, ü) ise diğer hecelerdeki ünlüler de ince olur. Bu uyuma büyük ünlü uyumu denir.

> deyim, doluluk

KÜÇÜK ÜNLÜ UYUMU

- Türkçe bir kelimedede düz ünlüden sonra düz (a, e, ı, i), yuvarlak ünlüden (o, ö, u, ü) sonra yuvarlak dar (u, ü) veya düz geniş (a, e) ünlüler bulunur. Bu uyuma küçük ünlü uyumu denir.

> gelenek, yuvarlak

^ NOT

- "-yor" eki her zaman, "-ki" eki bazı durumlarda küçük ünlü uyumunu bozar.
- Tek heceli sözcükler, bitişik yazılan birleşik sözcükler ve yabancı kökenli sözcüklerde büyük ve küçük ünlü uyumu kuralları aranmaz.

ÜNLÜLERLE İLGİLİ SES OLAYLARI

ÜNLÜ DÜŞMESİ

- Türkçede iki heceli bazı sözcükler ünlü ile başlayan bir ek aldıklarında ikinci hecedeki dar ünlü düşer.

> gönül + ü > gönlü

> b niz - i > benzi

> omuz + u > omzu

> burun - u > burnu

^ NOT

- Bu kuralın dışı da da ünlü düşmesinin görüldüğü durumlar vardır.

> ne için > niçin

> çirkin+imiş > çirkinmiş

> leri-le > ilerle-

> sevgi ile > sevgiyle

ÜNLÜ DARALMASI

- Sonu düz-Geniş ünlü ile biten sözcükler "-yor" ekini aldığı anda sözcüğün sonundaki "a" veya "e" sesi daralarak "ı, i, u, ü" seslerinden birine dönüşür.

> izle - yor > izliyor

> kutla - yor > kutluyor

^ NOT

- Bu kural dışında "de-yecek > diyecek, ye-y-ecek > yiyecek, de-y-en > diyen, ye-y-en > yiyen" sözcüklerinde de görülür.

ÜNLÜ TÜREMESİ

- Ünsüzle biten bazı sözcükler "-cik" yapım ekini aldığı anda iki ünsüz arasında bir ünlü türer.

> dar + cik > daracık, genç + cik > gencecik, bir - cik > biricik

^ NOT

- Bazı pekiştirmeli sözcüklerde de ünlü türemesi görülür.

> düpedüz, sapasağlam

ÜNLÜ DEĞİŞİMİ

- "Ben" ve "sen" şahıs zamirlerine yönelme hâl eki (-a/-e) getirildiğinde "e" sesinin "a"ya dönüşmesidir.

> ben + a > bana

> sen + a > sana

Şahıs (Kişi) Ekleri	
Tekil Kişiler	Kişi Ekleri
1. Tekil Şahıs → ben	-m, -im, -yim
2. Tekil Şahıs → sen	-n, -sin,
3. Tekil Şahıs → o	Eki yoktur.
Çoğul Kişiler	Kişi Ekleri
1. Çoğul Şahıs → biz	-k, -iz, -lim
2. Çoğul Şahıs → siz	-niz, -sınız, -iniz
3. Çoğul Şahıs → onlar	-ler, -sinler

Soru Eki (mı/mi/mu/mü):

- Fiillerden sonra gelerek cümleye soru anlamı katar. Daima kendinden önceki kelimedden ayrı yazılır, kendinden sonra gelen eklerle bitişik yazılır.
 - Dün kardeşin okula geldi mi?
 - Dolapta yemek kalmadı mı?

Ek Fiil (Ek Eylem) (idi, imiş, ise)

(Birleşik Çekim Yapan Ek Fiil):

- Ek fiil, bir kip eki almış fiillere gelerek onları birleşik zamanlı yapar. (Fiil + kip eki + ek fiil + şahıs eki)
 - sev - er - di - m → geniş zamanın hikâyesi

SÖZCÜKTE YAPI

- Kelimeler yapısına göre basit tür miş ve birleşik olarak üçe ayrılır.
- Bir kelime hiç ek almamış ya da sadece çekim eki almışsa basittir, yapım eki alıp yeni bir kelime türetmişse türemiştir, anlamlı iki kelimenin birleşmesiyle oluşmuşsa da birleşiktir.

BASİT SÖZCÜKLER

- Yapım eki almamış, başka bir sözcükle birleşmemiş sözcükler basit yapılı sözcüklerdir. Basit yapılı sözcükler, çekim eklerini alabilir; eklenen çekim ekleri yapılarını değiştirmez.
 - "kalp, kalpler, kalbi, kalpte" sözcüklerinin hepsi basit yapıdır.
 - kahve, sandal, hayvan, dünya, kazak, zormuş, dersimiz, lambayı, kaleme, koştuk...

TÜREMİŞ SÖZCÜKLER

- Fiil ya da isim köklerine yapım ekleri getirilerek oluşturulan sözcüklere türemiş yapılı sözcükler denir.
 - silgi, yaşlılık, simitçi, sevgisiz, bilgili, paralı, kitapçık, pırıltı, önemsemek, bakıcı, hayvansal

BİRLEŞİK SÖZCÜKLER

- İki ya da daha çok sözcüğün bir araya gelip kaynaşmasıyla oluşan yeni anlamlı sözcüklere birleşik yapılı sözcükler denir.

Birleşik Fiiller

- Birden fazla sözcüğün bir araya gelerek oluşturduğu fiillerdir. Birleşik fiiller üçe ayrılır:

Yardımcı Fiille Yapılan Birleşik Fiiller:

- İsim soylu bir sözcüğün yardımcı bir fiille oluşturduğu fiillerdir. "Olmak, etmek, eylemek, kılmak" gibi yardımcı fiillerle oluşturulur.
 - teşekkür etmek, yardım etmek, memnun olmak, nazar eylemek, hayran olmak, yetkili kılmak, meyletmek

Kurallı Birleşik Fiiller:

- Aralarına bir ünlü harf girmiş iki fiili birleşmesiyle oluşan birleşik fiillerdir. Dört gruba ayrılır.

Yeterlik Fiili: Bir fiilin sonuna "-(e) il" sözcüğü getirilerek elde edilir. Eyleme "gücü yetmek, başarmak, izin vermek, ihtimal" gibi anlamlar katar.

- Sizinle akşam markete gidebilirim.

Teşekkür Fiili: Bir fiilin sonuna "-(i) ver-" sözcüğü getirilerek oluşturulur. Cümleye "çabukluk, tezlik" anlamı katar. Eylemin çabucak, hemen, kolayca yapıldığını anlatır.

- Karşı marketten bir ekmeği alıver.

Yaklaşma Fiili: Bir fiilin sonuna "-(e) yaz-" sözcüğü getirilerek oluşturulur. Cümleye "az kalsın" anlamı katar. Günlük hayatta çok sık kullanılmayan bir birleşik fiildir. Fiilde anlatılan işin, oluşun neredeyse gerçekleşeceğini anlatır.

- Ali Bey o gün inşaatta düşeyazdı. (Düşme tehlikesi geçirme)

Sürerlik Fiili: Fiillerin sonuna "-(e) dur-, -(e) kal-, -(e) gel-" sözcüklerinin getirilmesiyle oluşur. Cümleye "eylemin devam ettiği" anlamını katar.

- O bekleyedursun, biz yarım saate orada oluruz.
- Giden her geminin ardından bakakalırım.
- Kaşlarını kaldırıp da bana baktığında donakalmıştım.
- Adetlerimiz çok eskiden beridir yapılagelmiş bu günlere.

Anlamca Kaynaşmış Birleşik Fiiller:

- Bir veya birden fazla ismin bir fiille birleşerek oluşturdukları birleşik fiillerdir. Bu birleşik fiillerdeki fiiller gerçek anlamından uzaklaşır, diğer sözcüklerle kaynaşarak yeni bir eylemi karşılar.
 - kafa tutmak, selam vermek, gözden düşmek, kulak kabartmak, gönül koymak, kalp kırmak

BASİT CÜMLE

- Tek bir yargıdan (yüklemden) oluşan, içinde fiilimsi bulunmayan cümledir.
 - › Çocuklar parkta oyun oynuyorlar.
 - › Benim oğlum, çizgi film hastasıdır.

BİRLEŞİK CÜMLE

- Bir temel cümle ile onun anlamını tamamlayan en az bir yan cümlecikten oluşan cümlelerdir. Yani yapısında birden fazla yargı bulunduran cümledir.
 - › Akşam olmadan köyde olmalıyız.
yan cümlecik temel cümle
(zarf grubu) (yüklem)
- Yan cümleciklerin oluşumuna göre birleşik cümleler değişik adlar alır.

Girişik Birleşik Cümle:

- Fiilimsi ile yan cümlecik kurulan cümlelerdir.
 - › Öğle vakti uyumak iyi geldi.
 - › Gelmeden önce bana haber ver.

Şartlı Birleşik Cümle:

- Yan cümlecği dilek-şart kipi "-sa/-se" ekiyle kurulan birleşik cümledir.
 - › Yufkayı açabilirsen baklava da yapabilirsin.
 - › Daha da hızlı olursa yarışmayı kazanabilir.

Ki'li Birleşik Cümle:

- "Ki" bağlacının yan cümlecği temel cümleye bağlamasıyla oluşan birleşik cümledir.
 - › Dediler ki zamanla azalmış sevgile
 - › Duydum ki unutmuşsun gözlerimin rengini.

İç İçe Birleşik Cümle:

- Yan cümlecği başka bir cümle olan birleşik cümlelerdir. Alıntı cümlelerin olduğu cümleler, iç içe birleşik cümlelerdir.
 - › Hoşça kal, sonra görüşürüz, dedi.
yan cümlecik yan cümlecik yüklem
 - › Kapıcı "Bunları ben biliyordum." dedi.
yan cümlecik yüklem

SIRALI CÜMLE

- Birden fazla cümlelerin birbirine virgül ya da noktalı virgülle bağlanmasıyla oluşan cümlelerdir.
 - › Etrafına bakıyor, bir şeyler bulmaya çalışıyordu.
1. cümle 2. cümle
 - › Otobüs kalkacak, sen hâlâ oturuyorsun.
1. cümle 2. cümle
- Sıralı cümleler öğelerinin ortak olup olmama durumuna göre ikiye ayrılır:

Bağımlı Sıralı Cümleler:

- Öge ortaklığı olan sıralı cümlelerdir.
 - › İki arkadaş kol kola girdi, pazarı dolaştı. (Öznesi ortak bağımlı sıralı cümle)

Bağımsız Sıralı Cümle:

- Öge ortaklığı bulunmayan sıralı cümlelerdir.
 - › Çocuklar oyun oynuyor, anneleri onları izliyordu.

BAĞLI CÜMLE

- Birden fazla cümlelerin bağlaçlarla birbirine bağlanmasıyla oluşan cümlelerdir.
 - › Siz oturun ama ben gideceğim.
 - › Hepsi bir örnekti ve istasyonu temsil ediyordu.

ANLATIM BOZUKLUĞU

- Dilin yanlış kullanılmasından kaynaklanan ve doğru iletişimi engelleyen anlatım yanlışlarına anlatım bozukluğu denir. Anlatım bozuklukları anlama dayalı ve yapıya dayalı bozukluklar olmak üzere iki başlıkta incelenir:

ANLAMA DAYALI ANLATIM BOZUKLUKLARI**GEREKSİZ SÖZCÜK KULLANILMASI**

- Bir cümlede eş anlamlı sözcüklerin bir arada kullanılması ya da bir sözcüğün anlamını başka bir sözcüğün içermesi durumunda (aynı anlama gelen ifadelerin bir arada kullanılması durumunda) gereksiz sözcük kullanılmış demektir.
 - › nunla ilk kez durakta tanıştım.
 - › Komşuları ona beklenmedik bir sürpriz yaptılar.
 - › Bu ürün yurt dışından ithal ediliyor.

☒ Aynı anlama gelen ek ve sözcüğün aynı cümlede kullanılması da gereksiz sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğuna neden olur.

- › Kuzenim Almanca dilini çok iyi konuşuyor.

"-ca" yapım eki, sözcüğe zaten dil anlamını katmıştır.

☒ Yardımcı fiil kullanılmasına gerek olmayan durumlarda, bir isim ile yardımcı fiili birlikte kullanmak anlatım bozukluğuna neden olur.

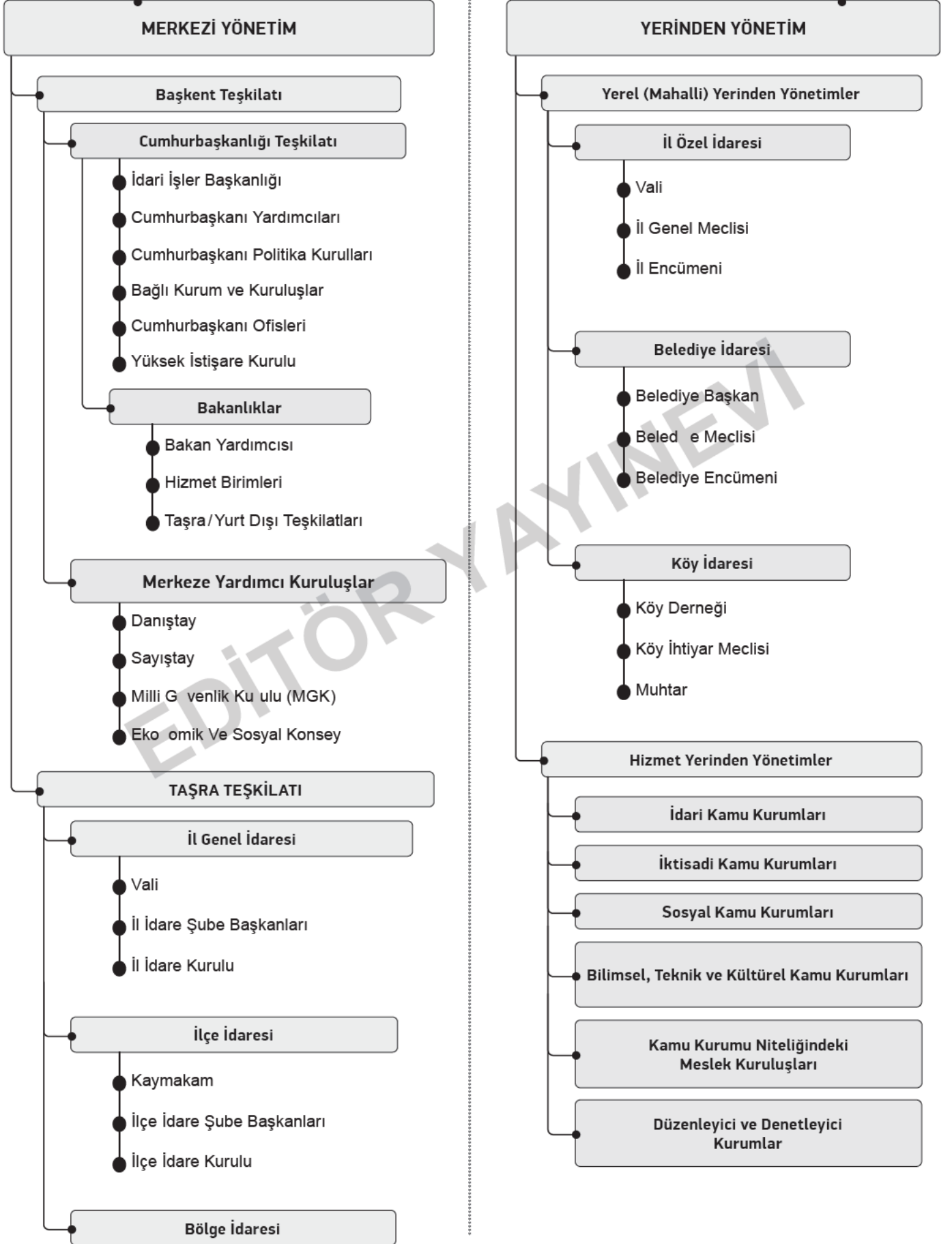
- › Bu sessizlikten kuşku eden Kerime sinsice yaklaştı bizlere.

"Kuşku eden" değil, "kuşkulanan" olmalıydı.

ANLAMCA ÇELİŞEN SÖZCÜKLERİN KULLANILMASI

- Cümlede anlamca çelişen ifadelerin bir arada kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar. Genellikle "kesinlik" anlamı içeren bir sözle "olasılık" anlamı içeren bir sözün birlikte kullanılmasından kaynaklanır.
 - › Şüphesiz sen bu soruları yapabilirsin.
kesinlik olasılık
 - › Zannediyorum ki işi mutlaka alacak.
tahmin kesinlik

T.C. İDARİ TEŞKİLATI

Cephenin Sonuçları

- Kutu'l Amare ve Selman-ı Pak'ta Osmanlı Devleti başarılı oldu. Ancak Arapların isyan etmesi (Ümmetçilik önem yitirdi.) ve takviye birliklerin zamanında gelmemesi sonucunda başarısız olundu.
- Bağdat İngilizler tarafından işgal edildi.

Suriye - Filistin Cephesi**Cephenin Açılma Sebepleri**

- Kanal Cephesi'nde kaybederek geri çekilen Osmanlı Devleti'ni barışa zorlamak.

Cephenin Sonuçları

- En çok toprak kaybedilen cephe (Suriye, Filistin, Lübnan, Ürdün, Yemen, Hicaz).
- Mustafa Kemal, Yıldırım Orduları Grup Komutanı'dır.
- Bu cephe Mustafa Kemal'in I. Dünya Savaşı'nda görev yaptığı son cephe.

Hicaz - Yemen Cephesi**Cephenin Açılma Sebepleri**

- İngiliz Valisi Mac Mahon'un kışkırtması sonucunda Hicaz Emiri Şerif Hüseyin'in bir Arap devleti kurma düşüncesi
- Osmanlı Devleti'nin kutsal yerleri (Mekke-Medine) koruma düşüncesi

Cephenin Sonuçları

- Yemen bağımsız oldu. Cidde ve Taif İngilizlerin eline geçti.
- Fahrettin Paşa'ya Medine Müdafii ve Çöl Kaplanı ilan edildi.

Osmanlı Devleti'nin Toprakları Dışında Açtığı Cephe**Galiçya Cephesi****Cephenin Açılma Sebepleri**

- Rusya ile savaşan Austurya'ya yardım amaçlı açılmıştır.

Cephenin Sonuçları

- Tam olarak başarı sağlanamamıştır.

Romanya Cephesi**Cephenin Açılma Sebepleri**

- Bulgaristan'a yardım için açılmıştır.

Cephenin Sonuçları

- Herhangi bir başarı sağlanamamıştır.

Makedonya Cephesi**Cephenin Açılma Sebepleri**

- Sırpı desteklemek için Balkanlara gelen Fransızlarla savaşıldı.
- Amaç, Osmanlı ile Almanya arasındaki kara bağlantılarını kesmektir.

Cephenin Sonuçları

- Başarı sağlanamamıştır.

NOT

- Bu cephe Ruslar'ın savaştan çekilmesiyle kapanmıştır.

I. DÜNYA SAVAŞI'NDA YAPILAN GİZLİ ANTLAŞMALAR

Boğazlar Antlaşması (1915)
<ul style="list-style-type: none"> • İngiltere, Fransa ve Rusya arasında yapılmıştır. • Boğazlar ve çevresi Ruslara verilmiştir.
Londra Antlaşması (1915)
<ul style="list-style-type: none"> • İngiltere, Fransa ve İtalya arasında yapılmıştır. • Ege İtalya'ya verilmiştir. Bunun sonucunda da İtalya saf değiştirerek İtilaf bloğunda savaşa katılmıştır.
Sykes - Picot Antlaşması (1916)
<ul style="list-style-type: none"> • İngiltere ve Fransa arasında yapılmıştır. • Irak, İngiltere'ye; Suriye, Fransa'ya verilmiştir.
Petrograd Protokolü (1916)
<ul style="list-style-type: none"> • İngiltere, Fransa ve Rusya arasında yapılmıştır. • Doğu Anadolu ve Doğu Karadeniz Ruslara verilmiştir.
St. Jean De Maurienne Antlaşması (1917)
<ul style="list-style-type: none"> • İngiltere, Fransa ve İtalya arasında yapılmıştır. • İzmir ve çevresi İtalyanlara verilmiştir.
Balfour Deklarasyonu
<ul style="list-style-type: none"> • İngiltere tarafından yayınlanmıştır. • Filistin'de bir İsrail Devleti kurmak amacıyla imzalanmıştır.
Mac Mahon Antlaşması (1916)
<ul style="list-style-type: none"> • İngiliz Valisi Mac Mahon ile Hicaz Emiri Şerif Hüseyin tarafından imzalanmıştır. • Amaç Arap ülkelerini bölmek ve ümmetçiliği yok etmektir.

ABD'İN SAVAŞA GİRMESİ (6 NİSAN 1917)**Nedenleri**

- Tarafsızlığını ilan etmesine rağmen ABD'nin İtilaf Devletlerine silah satışında bulunmasına tepki gösteren Almanya'nın denizaltılarıyla Amerikan ticaret ve yolcu gemilerini batırması
- Bu saldırılar üzerine ticari çıkarları zedelenen ABD, Almanya'ya savaş ilan etmiştir.
- Böylece güçler dengesi İtilaf Devletleri lehine değişmiştir.

WILSON İLKELERİ (8 Ocak 1918)

- ABD Başkanı Wilson, savaşın bir an önce sona ermesi ve savaştan sonra kalıcı barışın sağlanması için 14 maddelik bir bildiri yayınlamıştır.

Bildiride Yer Alan Önemli Maddeler

- Ermenistan ister ise Türk tarafı siyasi ve askeri yardımda bulunabilecektir.
- TBMM'nin ilk anlaşmasıdır. TBMM'yi ve Misakımilli'yi tanıyan ilk devlet Ermenistan'dır.
- TBMM'nin siyasi ve askeri arenada ilk başarısıdır.
- Türkiye Devleti tabirinin kullanıldığı ilk antlaşmadır.

BATUM ANTLAŞMASI (23 ŞUBAT 1921)

- Çarlık Rusya'dan ayrılan Gürcistan ile yapılmıştır.
- Osmanlı Devleti'nin kötü durumundan faydalanan Gürcistan; Ardahan, Artvin ve Batum'u ele geçirmiştir.
- Türkiye tarafından Gürcistan'a Posof Harekatı düzenlenmiştir.
- İki devlet arasında yapılan Batum Antlaşması'na göre Ardahan, Artvin ve Batum Türk Devletine bırakılmıştır.
- Batum Antlaşması, Moskova Antlaşması ile geçerlilik kazanmıştır.

NOT

- Milli Mücadele Dönemi'nde Ankara'da büyükelçilik açan ilk ülke Gürcistan'dır.

GÜNEY CEPHESİ

- Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra Urfa, Antep, Maraş İngilizler tarafından işgal edilmiştir.
- Fransa, Musul'daki petrolerden vazgeçince bu yöreler Fransa'ya devredilmiştir. Fransa buradaki emellerini gerçekleştirmek için Ermenileri kullanmıştır.
- Güney Cephesi'nde Kuva-yı Milliye birlikleri hakla mücadele etmiştir. Güney Cephesi'ndeki komutanlar: Yörük Salim Bey Maraş'ta; Yüzbaşı Ali Saip Bey Urfa'da; Topçu Kemal Bey, Piyade Yüzbaşı Osman Bey ile Yüzbaşı Ratip Bey Adana'da; Teğmen Said Bey ve Kılıç Ali Antep'te önemli hizmetler vermiştir.
- 11 Şubat 1920'de Maraş, 10 Nisan 1920'de Urfa, 20 Ekim 1921'de Antep, 5 Ocak 1922'de Adana düşmandan arındırılmıştır.
- I. Dünya Savaşı'nda gizli antlaşmalarla Batı Anadolu İtalya'ya verildiği halde Paris Barış Konferansı'nda İzmir ve çevresi Yunanlılara verilmiştir. Bu nedenle İtilaf Devletleri arasında görüş ayrılığı çıkmıştır.
- İtalya, Anadolu'da işgal ettiği yerleri II. İnönü Savaşı'nın kazanılmasıyla terk etme kararı almış, Sakarya Savaşı'nın kazanılmasından sonra tamamen terk etmiştir.
- 1921'de Antep'e "Gazi", 1973'te Maraş'a "Kahraman", 1984'te Urfa'ya "Şanlı" unvanları verilmiştir.

BATI CEPHESİ

DÜZENLİ ORDU (8 KASIM 1920)

Kurulma Sebepleri

- Sivas Kongresi'nden sonra Ali Fuat Paşa, Kuvay-ı Milliye birlikleri arasında uyumu ve düzeni sağlamak için Batı Cephesi'ne Umum Kuvay-ı Milliye komutanı olarak atandı.

- Ancak Kuvay-ı Milliye birliklerinin;
 - Başına buyruk hareket etmeleri
 - İhtiyaçlarını kanunlara aykırı sağlamaları
 - Askeri teknikten yoksun olmaları
 - Düşmanı durdurmada yetersiz kalmaları
 - Suçluları kendi yöntemleri ile cezalandırmaları

kaldırılmalarında etkili oldu.

- 16 Mayıs 1920'de Milli Savunma Bakanlığına bağlandı.
- 1920 yılı Ekim ayı sonlarında Ali Fuat Paşa emrindeki Kuva-yı Milliye birlikleriyle Yunan ordusuna karşı Gediz Taarruzu'nda bulundu. Ancak Ali Fuat Paşa kuvvetleri arasında yeterli iş birliğinin olmaması bu taarruzu başarısız kıldı. Bu gelişme üzerine Batı Cephesi Komutanlığına İsmet İnönü getirildi.
- İsmet İnönü'nün öncelikli görevi Kuvay-ı Milliye birliklerini düzenli orduya bağlamak oldu.

I. İnönü Savaşı (6-10 Ocak 1921)

I. İnönü Savaşı Haritası ve İsmet İnönü

Nedenleri

- Düzenli orduyu kuruluş aşamasında yok etmek
- Sevr Antlaşması'nı zorla kabul ettirmek
- Çerkez Ethem İsyanı'nın çıkardığı kargaşadan yararlanmak
- Eskişehir ve Ankara'yı ele geçirerek TBMM'yi dağıtmak
- Megalo İdea'yı gerçekleştirmek

Sonuçları

- Yunanlılara karşı yapılan ilk savunma savaşıdır.
- Türk ordularının zaferiyle sonuçlanmıştır. Bu zaferin kazanılmasında 61. Tümen Komutanı İzzettin Paşa'nın payı büyüktür.
- Düzenli ordunun ilk başarısıdır.
- TBMM'nin güç ve otoritesi artmıştır.

OSMANLI DEVLETİNDE BASIN

- Osmanlı'daki ilk resmi gazetesi olarak II.Mahmut Dönemi'nde çıkartılan Takvimivakayi (1831) bilinir.
- Osmanlı'daki ilk yarı resmi gazete Cerideihavadis Gazetesi 1840 yılında yayın hayatına başlamıştır.
- Osmanlı'daki ilk özel Türk gazetesi ise Şinasi ve Agâh Efen- di'nin çıkardığı Tercümaniahval'dır.
- Osmanlı'daki ilk fikir gazetesi Tasviriefkâr Gazetesi yine Şinasi tarafından çıkartılmıştır.
- Osmanlı'daki ilk Türk dergisi Vekayıtıbbiye'dir.
- Osmanlı'daki ilk mizah dergisi Diyojen'dir.
- Osmanlı'daki ilk resmi dergisi 1862 yılında yayın hayatına başlayan Mir'at'dır.
- İlk kadın dergisi Terakkiimukadderat (kadınların yükselişi)'dir.

OSMANLI PADİŞAHLARININ MAHLASLARI

II. Murad: Muradi

Fatih Sultan Mehmed: Avni

II. Bayezid: Adli

Yavuz Sultan Selim: Selimi

Kanuni Sultan Süleyman: Muhibbi

II. Selim: Selimi

Şehzade Bayezid: Şahi

Sultan III. Murad: Muradi

Sultan III. Mehmed: Adni

I. Ahmed: Bahti

II. Osman: Farisi

IV. Murad: Muradi

IV. Mehmed: Vefai

II. Mustafa: İkbali

III. Ahmed: Necib ve Ahmedî

III. Selim: İlhami

II. Mahmud: Adli

TARİHDEKİ ADLANDIRMALAR

Hamidiye Kahramanı : Rauf Orbay

Plevne Kahramanı : Gazi Osman Paşa

Edirne Fatih: Enver Paşa

Şark Fatih: Kazım Karabekir

Bağdat Fatih: IV. Murat

Kudüs Fatih : Selahattin Eyyübi

Anadolu Fatih: Süleyman Şah

Gelibolu Fatih: Süleyman Paşa

Alçıtepe Fatih: Kazım Baba

Bolayır Fatih : Mustafa Kemal

Kuttul Amare Fatih: Halil Paşa

Trablusgarp Fatih: Neşet Paşa

Ebul Feth: Alparslan

MÜZİK İLE İLGİLİ BİLGİLER

Pyotr İlyiç Çaykovski (1840 Votkinsk - 1893 Sankt-Peterburg): Romantik Dönem Rus klasik müzik bestecisidir. Senfoni, opera, bale, enstrümantal ve oda müziği ile şarkı gibi birçok tarzda eser vermiştir. Günümüz klasik müzik repertuarında yer alan en popüler konser ve gösteri müziklerini yazmıştır. Bunların arasında Kuğu Gölü, Uyuyan Güzel, Fındıkçıran bale müzikleri, 1812 Uvertürü, ilk Piyano Konçertosu, son üç senfonisi ve Yevgeni Onegin opera müziği sayılabilir.

Frédéric François Chopin (1810 Polonya - 1849, Paris Fransa): Chopin'in bütün besteleri piyano içermektedir. Büyük bölümü solo piyano olmakla beraber, iki piyano konçertosu, birkaç oda müziği ve Lehçe şarkılar yazmıştır. Tuş takımı kendine özgü olmakla birlikte teknik açıdan zahmetli bulunur. Kendi performansları oldukça nüans ve dokunaklı olarak kayıtlara geçmiştir. Enstrümental ballad konsepti Chopin tarafından icat edilmiştir. Önemli piyano çalışmalarında mazurkalar ve le , nocturnelar, polonezler, etütler, impromptular, prelüd so atlar vardır.

Ludwig van B ethoven (1770, 1827): Klasik dönemden Roman- tik döneme ge iş s ü ecine büyük katkı sağlamış ve gelmiş geç- miş en ü lü ve en etkileyici bestecilerden biri olarak kabul edilen Alma piyanist ve besteci. 9 senfonisi, 5 piyano konçertosu, 32 piyano sonatı, 16 yaylı dördlüsü ve hayatı boyunca yazdığı tek opera olan Fidelio en çok bilinen eserlerindedir.

Wolfgang Amadeus Mozart (1756 Salzburg - 1791 Viyana): Klasik Batı Müziği'nde Klasik dönemin etkili ve üretken bestekâr- larından biridir. Bestelediği 600'den fazla eserin birçoğu senfoni, konçerto, oda, opera ve koro müziğinin zirve noktaları olarak kabul edilir. Mozart tüm zamanların en önemli klasik bestecileri ara- sında sayılır ve Batı müziği üzerindeki etkisi çok derindir. Ludwig van Beethoven ilk eserlerini Mozart'ın gölgesinde bestelemiştir. Joseph Haydn, Mozart için "Böyle bir yetenek 100 yıl boyunca bir daha gelmez." demiştir.

Sergey Rahmaninov (1873 - 1943): Rus besteci, orkestra şefi, piyanisttir. 20. yüzyılın en büyük piyanist ve bestecilerinden biri- sidir[1]. Rus romantizminin son büyük bestecisi unvanını taşır. Ülkesindeki Ekim Devrimi'nden sonra ABD'ye yerleşmiş ve ABD vatandaşı olmuştur.

Franz Liszt (1811, - 1886): Müzisyen, besteci, piyanist, orkestra şefi, müzik öğretmenidir. 19. yüzyılın en önemli piyanistlerinden birisi, senfonik şiir tarzının yaratıcısı olan bestecidir.

Antonio Lucio Vivaldi (1678 Venedik - 1741 Viyana): İtalyan barok dönem klasik müzik bestecisi, virtüöz kemancı ve rahip. "Kızıl Papaz" lakabıyla tanınan Vivaldi, konçerto türünde beş yüz- den fazla eser bestelemiştir ve 'konçertonun babası' olarak da anılmaktadır. En bilinen eserleri Op. 8 eser sayılı Dört Mevsim başlıklı keman konçertolarıdır.

Franz Peter Schubert (1797, Viyana – 1828, Viyana): Avustur- yalı bestecidir.. Yaklaşık 600'ün üzerinde lied, 9 senfoni (ünlü "Bit-

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi merkezi	Strazburg (Fransa)
Avrupa Konseyi merkezi	Strazburg (Fransa)
Dünya Bankası merkezi	Washington (ABD)
IMF merkezi	Washington (ABD)
Uluslararası Adalet Divanı merkezi	Lahey (Hollanda)
OECD merkezi	Paris (Fransa)
İslam İşbirliği Teşkilatı merkezi	Cidde (Suudi Arabistan)
TÜRKSOY merkezi	Ankara
Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (KEİT) merkezi	İstanbul
Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FIFA) merkezi	Zürih (İsviçre)
Dünya Sağlık Örgütü (WHO)	Cenevre (İsviçre)
Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA)	Nyon (İsviçre)
Sinema Sanatları ve Bilimleri Akademisi (OSCAR)	Los Angeles (ABD)
Dünya Ekonomik Forumu (WEF)	Davos (İsviçre)
Arap Birliği	Kahire (Mısır)
Gelişen Sekiz Ülke (D-8)	İstanbul
Türk Keneşi	İstanbul
Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)	Paris (Fransa)
Avrupa Görsel-İşitsel Gözlemevi (EUREKA)	Strazburg (Fransa)
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT)	Tahran (İran)
Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi - KİK	Riyad (Suudi Arabistan)
Uluslararası Standartlar Teşkilatı (ISO)	Cenevre (İsviçre)

TÜRK EDEBİYATI

DİVAN EDEBİYATI

13. yüzyıl

- Hoca Dehhanî: Divan
- Ahmet Fakih: Çerhnâme, Kitab-ü Evsaf-ı Mesacidi's-şerife

14. yüzyıl

- Gülşehri: Mantıku't-Tayr, Feleknâme, Aruz Risalesi, Kuduri Tercümesi
- Süleyman Çelebi: Vesilet-ün Necat
- Hoca Mesut: Süheyl-ü Nevbahar
- Şeyyad Hamza: Yusuf ile Züleyha
- Kadı Burhaneddin: Divan
- Ahmedî: İskendername

15. yüzyıl

- Necatî: Divan
- Âşık Paşa: Garipname
- Şeyhi: Harnam Hüsrev le Şirin
- Ali Şir Nevai: Muakemet'ül Lügateyn, Mantıku't-Tayr (Kuşların dili) İlk şairlerin tezkiresi Mecalisü'n-Nefais
- Sinan Paşa: Tazarrunname, Tezkiretü'l Evliya
- Mercimek Ahmed: Kâbusname

16. yüzyıl

- Fuzulî: Hadikatüs Süeda, Leyla vü Mecnun, Beng-ü Bade, Sıhhat-ü Maraz, Şikayetname
- Bakî: Divan
- Zâtî: Divan, Edirne Şehrengizi
- Hayalî: Divan
- Bağdatlı Ruhî: Divan
- Seydi Ali Reis: Miratü'l-Memalik

17. yüzyıl

- Nefî: Siham-ı Kaza
- Nabi: Hayriye, Hayrabat, Tuhfetül Haremeyn, Münşeât
- Nailî: Divan
- Şeyhülislam Yahya: Divan, Fetava, Nigaristan, Şerh-i Feraiz
- Neşatî: Divan, Kavaid-i Deriye
- Naima: Naima Tarihi
- Evliya Çelebi: Seyahatname
- Katip Çelebi: Keşfü'z-Zünun, Cihannüma

18. yüzyıl

- Nedim: Divan
- Şeyh Galip: Hüsn ü Âşk

let Bakanı Yardımcısıdır. Çünkü Adalet Bakanı Yardımcısı Hakimler ve Savcılar Kurulunun doğal üyesidir.

- Yüce Divan kararlarına karşı yeniden inceleme başvurusu yapılabilir. Genel Kurulun yeniden inceleme sonucunda verdiği kararlar kesindir.

^ NOT

- Anayasa Mahkemesi, milletvekillerini Yüce Divanda yargılayamaz.

Yüce Divanda Yargılanabilecek Kamu Görevlileri

- Cumhurbaşkanı (2010 Değişikliği)
- TBMM başkanı
- Cumhurbaşkanı yardımcısı
- Bakanlar
- Anayasa Mahkemesi üyeleri ve başkanı
- Yargıtay üyeleri ve başkanı
- Danıştay üyeleri ve başkanı
- Yargıtay cumhuriyet başsavcısı ve başsavcı vekili
- Danıştay başsavcısı
- Hakimler ve Savcılar Kurulu başkan ve üyeleri
- Sayıştay başkan ve üyeleri
- Genelkurmay başkanı (2010 Değişikliği)
- Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri komutanları (2010 Değişikliği)

Çalışma ve Yargılama Usulü

- Anayasa Mahkemesi 2 bölüm ve Genel Kurul halinde çalışır.
- Genel Kurul, mahkeme başkanının veya başkanın belirleyeceği başkan vekilini başkanlığında en az 10 üye ile toplanır.
- Bölümler ise başkan vekili başkanlığında en az 4 üye ile toplanır.
- Bölümler ve Genel Kurul kararlarını salt çoğunlukla alır.
- Anayasa değişikliğinde iptale, siyasi partilerin kapatılmasına ya da devlet yardımından yoksun bırakılmasına karar verilebilmesi için toplantıya katılan üyelerin 2/3 oy çokluğu şarttır.
- Şekil bozukluğuna dayalı iptal davaları Anayasa Mahkemesince öncelikle incelenip karara bağlanır.
- Anayasa Mahkemesi Yüce Divan sıfatıyla baktığı davalar dışında kalan işleri dosya üzerinde inceler.

^ NOT

- Siyasi partilere ilişkin dava ve başvurulara, iptal ve itiraz davaları ile Yüce Divan sıfatıyla yürütülecek yargılamalara Genel Kurulca bakılır, bireysel başvurular ise bölümlerce karara bağlanır.

Bireysel Başvuru (Anayasa Şikâyeti)

- Bireysel başvuru yolu 2010 yılında yapılan anayasa değişikliği ile hukuk sistemimize girmiştir. Buna göre; herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir.
- Bireysel başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır.
- Bireysel başvuruların kabul edilebilirlik incelemesi için komisyonlar oluşturulabilir.
- Mahkeme bireysel başvurularda duruşma yapılmasına karar verebilir.
- Mahkeme, gerekli gördüğü hallerde sözlü açıklamalarını dinlemek üzere ilgilileri ve konu üzerinde bilgisi olanları çağırabilir.

^ NOT

- Bireysel başvuru hakkının kullanılabilmesi için ihlal edilen hak veya özgürlüğün hem Anayasada hem de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde ya da Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ek protokollerinde tanınması gerekmektedir.

İptal Davası (Soyu Norm Denetimi)

	Anayasa Mahkemesine İptal Davası Açmaya Yetkili Olanlar	İptal Davası Açma Süresi
Kanunlar (Esas Bakımından)	<ul style="list-style-type: none"> • Cumhurbaşkanı • TBMM'de en fazla üyeye sahip iki siyasi parti grubu • TBMM üye tam sayısının en az beşte biri (120 milletvekili) 	Kanunun Resmi Gazete'de yayımlanmasından itibaren 60 gün
Kanunlar ve Anayasa Değişiklikleri (Şekil Bakımından)	<ul style="list-style-type: none"> • Cumhurbaşkanı • TBMM üye tam sayısının en az beşte biri (120 milletvekili) 	Kanunların ve anayasa değişikliklerinin Resmi Gazete'de yayımlanmasından itibaren 10 gün
Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve TBMM İç Tüzüğü (Şekil ve Esas Bakımından)	<ul style="list-style-type: none"> • Cumhurbaşkanı • TBMM'de en fazla üyeye sahip iki siyasi parti grubu • TBMM üye tam sayısının en az beşte biri (120 milletvekili) 	Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve TBMM iç tüzüğünün Resmi Gazete'de yayımlanmasından itibaren 60 gün

İtiraz Davası (Somut Norm Denetimi)

- Bir davaya bakmakta olan mahkemenin, uygulanacak bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasaya aykırı görmesi veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması halinde başvuru iptal olur.

Ivedik Organize Sanayi 1518 Sok. Matbaacılar Sitesi
Mat-Sit İş Merkezi No.:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 20 33 Belgegeçer: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0 505 925 57 81
www.editoryayinevi.com | bilgi@editorayinevi.com

